
Tankekjør

KOMMENTAR

ERLEND HEM

erlend.hem@medisin.uio.no

Erlend Hem er språkspalteredaktør i Tidsskriftet.

Ingen oppgitte interessekonflikter.

Alv A. Dahl argumenterer for at ordet «tankekjør» har en uklar betydning og derfor ikke bør brukes i faglig sammenheng [\(1\)](#).

Første gang jeg finner ordet brukt er i ungdomsromanen «Fugler i flukt» av Paul Leer-Salvesen fra 1982 [\(2\)](#). Jeg har kontaktet forfatteren, som nå er professor ved universitetet i Agder. Han hørte ordet første gang i 1977 som vikarprest ved Ila landsfengsel. Det ble brukt av fanger som satt isolert og som grublet over det de hadde gjort, brutte relasjoner og uro for fremtiden. Tankene begynte å kverne uten at man er i stand til å kontrollere det eller ruse seg bort fra det. Kanskje oppsto det nettopp i rusmiljøer?

Ordet har altså vært i bruk i minst 40 år på norsk. Det er registrert ca. 280 ganger i Retriever (en søketjeneste for aviser, tidsskrifter og andre publikasjoner) og omtrent 200 ganger i det digitale Nasjonalbiblioteket (bokhylla.no). Det er dermed grunn til å tro at det er behov for ordet, selv om det ennå ikke er kommet inn i ordbøker og knapt nok i lærebøker.

Ordet er også brukt flere ganger i Tidsskriftet, blant annet i en bokomtale: «(...) ved å bruke ordene multitrøbbel og tankekjør, som stammer fra de unge selv, beskriver hun på en troverdig måte hvordan det er å ha så dårlig kontroll over livet sitt at det stadig skjer uønskede og ikke-planlagte ting» [\(3\)](#). Når det brukes i faglig sammenheng er det kanskje brukt nettopp slik - for å gjengi ordrett hva pasientene selv sier?

Slik jeg forstår det, er tankekjør en opplevelse av at intense, uønskede og plagsomme tanker stadig presser seg på. Det må da være et nyttig ord?

LITTERATUR

1. Dahl A. Tankekjør – et psykiatrisk faguttrykk uten mening? Tidsskr Nor Legerforen 2017; 137: 1226. [CrossRef]

2. Leer-Salvesen P. Fugler i flukt. Oslo: Gyldendal, 1982.

3. Aasland OG. Multitrøbbel og tankekjør. Tidsskr Nor Legeforen 2012; 132: 1133. [CrossRef]

Publisert: 30. oktober 2017. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.17.0870

Opphavsrett: © Tidsskriftet 2025 Lastet ned fra tidsskriftet.no 22. desember 2025.